

Nro. 1.

A' FELS. R. CSASZARNAK ÉS A. KIRALYNAK
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.

*Költ Bétsbon, Pénteken Februáriusnak 5 ik napján
1802-ik esztendőben.*

Török Birodalom:

Régulta el tökéltette vala azt a' Fényes Porta magában, hogy a' leg első kedvező alkalmatossággal az Egyiptomi Beyok határ nélkül való hatalmoknak veget vethessen, és szabad tettzése szerént uralkodhasson azon az Országon. — A' Frantzia seregeknek végső meggyőzöttetések után leg első gonőjok is a' vólt a' Török Nagy vévernek és Kapután-Basának, hogy a' Fényes Porta ezen régi feltételét eszközölheslék. Erre való nézve minden Beyok N. Kajróba hivattak meg, egynéhanyat ki vévén, meg is jelentek, abban a' bizodalomban lévén, hogy ők előbbi méltóságos hivataljaikba vissza fognának helyheztedni. Azonban, minekutánna a' Fényes Portá-

nak akarattját a' N. V. zér nékiek ki nyilatkoz-
tatta volna, néhányan közzülök el illantot ak, má-
sok futásokban utól éretvén le aprították és ke-
vesen találtattak, a' kik a' Török Zultánnak vég-
zélével meg elégedtek volna. Ezek hogyha al-
landók lesznek a' Fényes Porta eránt való hiv-
ségekben, zsiros hivatalokba fognak helyhez-
tetődni, de nem Egyiptomban, hanem más Tö-
rök Országai tartományokban.

Német Ország.

Monachiumból Jan. 17-ikén. Ennek a' város-
nak, a' múlt esztendőben tett Conscriptió szerént
48745 lélekre megyen a' népessége, a' kik közzé
mindazáltal, az itt őrizetben lévő 4700 katonák
is számláltattak. Az el múlt 1801 ik esztendő-
ben, a' születetteknek 1281-re, a' meg holtaknak
1757 re, az öfve párosodtaknak 375 re ment a'
számok. — Minthogy erőssen el tökélette azt,
ő Választó Fejedelemsége magában, hogy a' bi-
rodalmaiban még imitt amott talpon álló örökös
jobbágyaságot tö kélietessen el töröllye: arra va-
ló nézve minden tartomány béli Előjáróknak meg
parantsolta, hogy az ott lévő örökös jobbágyok-
nak számát és adaját jegyezzék fel, és ad-
ják bé. Annak ki jelentésére is szoros parantsol-
at által köteleztetnek a' közönséges tisztvise-
lők, ha el követték e' a' papok azt az intézetet,
a' melly szerént a' karátsony északáján tartatni
szokott isteni tisztelet, reggeli 5 órara tétetődött
által. Nemtsak az ezen rendelést által hágókat,
hanem még azokat az egyházi szolgákat is név
szerent fel kell jegyezni, a' kik ezen parantsolat
bé tellyesítésére a' magok halgatóikat intették,
hogy ekképen a' nem engedelmeskedők meg bün-
tetődjenek, az engedelmesek pedig méltóképen
meg jutalmaztassanak.

Regensburgból Jan. 19-ikén. A' Spirai her-

Czeg Püspök Ő Császári Felségének oly jelentést tett, hogy Ő Pápa Ő Szentségétől maga püspöki hivataljának 10 napok alatt való le tételére parantsolatot vett volna, de hogy ő azt válassza volna, hogy valameddig Császár Ő Felségének e' tárgy eránt való gondolatját nem tudja, ő azt éppen nem mivelhetné. Mindazáltal hogyha kéntelen lenne azt mivelni, azért eszedezik, hogy az ő káptalanja, és más Rénus jobb partyán lévő egyházi institutumok a' Rénus bal partyán lévő jószágaiknak és jövedelmeiknek birtokába továbbra is hagyattassanak meg. — Egyfzersmind azt is óhajtya a' nevezett herczeg püspök, hogy a' Német Birodalombéli Diéta is mind az ő maga dolgát, mind a' megyeijében lévő papságnak ügyét vegye fel.

Hamburgból Jan. 20 ikán. A' mi leg hiresebb Német Országai égvizsgáló Tudósaink mindnyáján meg egyyeznek már abban, hogy a' mostanában fel talált új planétának a' Mars és Jupiter planéták közt van az útja, a' hol még ekkoráig üres hely volt. Közönségesen azt lehet mondani, hogy az *Uranuson* túl, a' melly minden plánéták közt leg távolabb van a' naptól, sok oly plánéták lehetnek még, a' mellyeknek látásokra vagy soha sem, vagy pedig csak azután leszen szerentséni, minekutánna a' telescopiumok nagyobb tökéletességre vitetődnek. Mi voltunk azok a' szerentsés teremtéek, a' kik 30 esztendőek el forgása alatt a' tihlagos égnek esmérétében igen sokra mentünk. A' véghetetlen világ teremtojének igen sok gazdag országait találtuk fel e' világnak meg nem határozottatható tagasságában, a' mellyek az ő jószágának, bő tsellégéek, és hatalmának valóságos taubizonyságai. — A' hajdani időkben a' balvanyozásnak játék laptaja volt az astronomia, most pedig a' véghetetlen valóság diisóffégének leg hathatosabb eszköze.

Nagy Britannia

A' Londoni 14-ik Januariusi tudósítások szerint, a' Gvadalupei Frantzia szigetben is revolúció ütötte ki magát, mellynek az oda való *Mulattak* az indítói, a' kik a' szeretsenyeket is magok pártjára vonták (A' Mulattak sem nem fejérek, sem nem feketék, hanem sarga fekete színűek, és olyan szüléktől származnak, a' kiknek egyike féjér, a' másika fekete színű.) Ezek a' *Mulattak* La Crosse Generált és több Frantzia hadi tiszteket hivatalyaiktól meg fosztották, a' fejez lakosokat nagy félelembe ejtették, és olly fel tételek vagyon, hogy ezentúl magok uralkodhassanak azon a' szigeten. — — A' St. Domokosi és Gvadalupei szigeteknek kétséges környülállásairól bizonyosan elegendőképen tudósítva volt a' Frantzia Kormányfő, különben a' Bresti flottának oda való útját nem siettette volna. — A' sarga pestises hideglelés még most is szakadatlanul uralkodik a' napnyugoti Indiai szigetekben. — A' Surinami és Demerari Coloniákban igen sok embert temet ez a' gonosz nyavalya a' föld alá; a' Martiniquei katona őrizetet annyira meg fogyasztotta, hogy a' szomszéd szigetekből kellett fegyveres Szeretseneket oda küldeni. — Az oda való kikötő helyekben lévő hajók, elég matrozok nem lévén, hazájokba vissza nem jöhetnek; sőt a' mi több, sok olly hajók találtattak a' napnyugoti Indiai vizekben, a' mellyeken lévő emberek mind ki halván, a' szelek és habok által szabadon hanyattak ide 's tova.

Londonból Jan. 14-iken. A' mi nem régiben ben napnyugoti Indiába küldött segítő hadi és hajó seregeinkel együtt, 22 linea hajóból, 38 fregatból, 34 batallion gyalogságból, és egy regiment lovasságból aill a' mi ott lévő hadi és tengeri erőnk, a' melly nemcsak az oda való coloniaink tsendességének fenn tartására, hanem egyzers-

mind az oda ment Frantzia hadi éshajó seregekre való vigyázatra is úntig elegendő. — Mivel a' tehén hús egész Angliában igen drága: arra való nézve sok hizott marhát hajtanak az Orosz Birodalomból oda. Azon kemény parantsolat miatt, melly által a' Chinai uralkodó Császár az Opiumnak birodalmába való bé hordását megtilalmazta, a' Londoni napkeleti kereskedő Indiai Tárfafág 70000 font sterling nyereséget vesztett el elztendőnként. — Azon közönséges hirdetményben, a' melly ez ellen a' Chinai Birodalomban kiadatott, oly gonosz méregnek nevezetik az Opium, a' melly a' gonosz indulatoknak felgerjesztésére, és egyéb ártalmas következéseknélk füzésére alkalmatosságot szolgáltat.

A' Condei és Bourboni herczegek, a' múlt karátsony innépet a' Gróf Moira *Doningtoni* kastélyában töltötték el. Ez a' temérdek gazdagsággal bíró Lord 150 körül belől lakó familiának, a' mellyek közt maga árendásai közül is sokan voltak, gazdag vatsorát és fényes bált adott új elztendő napján; egyfzersmind 15 hizott ökröt vágatott és osztogattatott ki a' szegények közt.

Londonból Jan, 14-ik napján. Azok a' hajó-sereghéli katonákhoz, a' kik a' Bantry - Bayban pártot ütött matrozoknak meg zabolazásokban nagy segítségül voltak, közönséges diltíró levelet küldött az Angliai Admiralitás, és az Anglus hajókon nagyon meg keményítette a' hadi fenytéket *Porthsmouthban* egy hajósereghéli katonát csak azért, hogy a' káplarijának egy palatzkot hajított a' fejére, agyon lövetett, — Azon 14 matrozok közzül, a' kik a' *Gladiator* nevezetű hajón pártot ütöttek, tizenhárman halálra szententziáztattak. Ezek közzül egy *Collins* nevü, a' halálos szententiát tsendessen el halgatván, ilylenképen szólott maga bíráihoz: „Szabad légyen, *ugymond*, en nékem, az itilő bírának azon békességes türéseket, és engedelmeffégeket, a' mely-

lyet hozzám mutattak, meg háálalni. — Az én halálra lett szententziáztatásomnak igazságos voltát meg esmérem. — Hazámnak törvényeit és a' hajóseregbeli fenytéket meg sértettem; de a' mindenható Isten előtt mondom ki, hogy nekem még csak elmémbe sem ötlött a' gyilkosságról való gondolat, az eget hívom e' részben tanúbizonyságul, 's reménylem, hogy attól bünbotságot nyerek a' más világon. — Az isteni gondviselés védelmezze a' Britanniai szigeteket, 's tegye a' Kormányzót szerentséssé. — Lelkemet Istennek ajánlom. — Ére a' több halálra szententziázott matrózok, mindnyájan fel szóval való *Ament* mondtak. — Egy más közöttök azt kívánta a' bíraktól, hogy engedődjön nékie a' halálra való készületre egy kevés idő, és hogy szabad legyen rokoninak az ő holt teltét eltemetni. Ennek Vice Admiral *Mitohel* így felelt: A' mit kívánsz, nem töllem, hanem a' felelyebb valótól függ. Többré mind a' 13 Írlandus volt. — Azt a' 100 hajóból álló kereskedő flottát, a' mely nádmézzel, káffival, 's több e' félekkel volt megterhelve, napnyugoti Indiából Angliába vett úttjában, a' tengeri nagy szelvények mind széllyel szórták.

Londonból Jan: 18 ikán. Azon 8 Szeretsenyekekből álló regementeket, a' mellyeket a' Kormányzók ennekelőtte néhány esztendővel a' napnyugoti Coloniáknak védelmezésekre felállított valá, most 4 regementre szorittya, attól felvén, hogy a' St. Domingói és Gvadeloupei Szeretsenyeknek nyomdokait azok is követni fogják. — Ambár vége van is a' Francziákkal való háborúnak, még is mindazáltal, még most is nagy szűrség és drágaság van Angliában. — — Közönlégesen beszélik, hogy a' Londoni kikötő hely szabad kikötő helyé fog teterődni, azért, hogy az által minden kereskedő helyeknek, az ellen való tusakodása és irigysége meg szönnyön.

Ílyenképen azokért a' portékákért való adó, a' mellyek Angliában el nem adódnának, egészen meg szünne. — Közönségesen abban a' gondolatban vagynak a' Londoniak, hogy mikor senki nem is vélné, akkor fog az Ammiensi végképen való békeffég közönségessé tétetödni. — Annál bizonyosabb nints, hogy már minden föbb tzikelyekben meg egyyeztek a' békeffég dolgában fáradozó felek.

Frantzia Respublika.

Egy Párisi közönséges újságban illy furtsa anekdotát olvasunk. Egy hadi tisztt és egy polgár, egy affzony személly miatt közönséges helyen öszve háborodván, amaz a' következett napra egy szál kardra hivta ki a' Boulognei erdőbe a' málikat. — Más nap reggel a' tisztt szállására menvén a' polgár, hideg vérrel így szóllott néki: „Kigyelmed katonai tisztt, én pedig Apatikarius vagyok; Kigyelmed jól tudja a' kardot és pistolyt forgatni, én pedig az én piküfemet. Itt van két püla, egyik méreggel van elegyítve, a' málik pedig ártatlan, válassza ki Kigyelmed magának, a' mellyik tettik, 's nyelje le: én is le nyelem a' málikat. — Ezen a' különös feltételen el nevetvén magát a' tisztt, maga megbánodásáról el felejtkezett, és jobb fölöstökömbre hivta az apatikáriust, mint sem ez ötöt.

Párisból Jan. 19 ikén. — A' belső dolgokra ügyelő miniszer, polgár Chaptal, egy Hager nevü Német Tudótt, a' ki egy Chinai lexicont akart Londonban nyomtattatni, Párisba hivta meg, olly igiretet tévén nékie, hogy azokat a' sok materiálékat, a' mellyeket azon végre néhai Fourmont gyüjtögetett vala, és most a' Párisi nemzeti Bibliotékában vagynak, fontos igyekezetének eszközésére, vele közleni fogja. El is ment a' nevezett tudós ember Párisba, és már 80000 Chinai be-

tüket metztetett fa táblákra, sőt 'a' mint írják, bé is ment már ez a' Lexicon a' könyv fajtába, és nem az ő maga, hanem a' Fr. Respublika költségén nyomtatódik ki, még pedig, a' mint képezni lehet, igen fényes készüllettel. — Egy olly igen régi és nevezetes nemzet, mint a' Chinai, a' mellyel a' leg nevezetesebb Európai nemzetek kereskedésbéli társaságban élnek, mindenkor érdemes arra, hogy az ő nyelveket, ambár igen nehéz legyen is az, meg tanulják.

Magyar Ország.

Nagy Váradról, Jan. 11-ik napján. A' Bihar Vármegyei katona Circulusban fekvő katonaság taplalalának meg könnyebítése végett, azon Tek. Megye igen érdemes első All-Íspanyának, Titt. *Péchy Imre* Úrnak hathatos munkallága után, azt végzettek az (oda való nemes Karok és Rendek, hogy valamint a' tehén hús, úgy a' bor is óltobb árron adattasson, a' katonaságnak mint másoknak, és hogy a' több szükséges eleséghez is könnyebben juthasson, a' N. Váradi egyesült Orsz. Püspök Fő Tiszt. *Drabant Ignác* Ő Excel-lentiája 500, a' Megyebéli Cath. Püspök *Kondé Miklos* Ő Nagysága 1000, a' N. Váradi T. T. Káptalan pedig 500 Rh. forintokat ajándékoztak az ott lévő katonaságnak, a' kiknek követésre méltó példajok által valamint a' több Papság, úgy a' Nemesség is fel buzditatván, magok felebaráti szereteteknek sokféle tanúbizonyosságait adták.

Használó jóltévő indulat lelkesítette Poson Vármegyének Tekint. Statusait és Rendjeit, a' kik a' jelenvaló szük időt, drágaságot, és az ott cantinorozó katonaságnak sok történetekben meg bizonyított érdemeit gondolóra vévén, magok közt 2000 forintokat, nek mindenfelé hüvelykes veteményt, s egyéltb eleséget gyűjtöttek ölzve,

's azokat olly véggel szolgáltatták a' Nemes Regiment kezébe, hogy a' szükölködő katonaságnak szükségeit nemünémüképen kevesíthesse.

Elegyes Tudósítások.

Karlsruhéból Jan. 11-ikén. A' Bádeni örökös herczegnek reménytelen halála szomorú gyászba ejtette a' Bádeni herczegséget. — A' meg hólnak bé balzsamozott szive Stokholmból ide hozott, és a' herczegi kriptába tétettetett le. — A' Monachiumi Völ. Fejedelmi udvar hat hólnapra való gyászt öltözött magára.

Péttersburgból Jan. 1-ső napján. I. Sándor Császárnak meg határozott akarata az, hogy a' *Lieflandiában*, nevezetessen *Dorpatban* fel állítatott Univerzitást menél hamarabb virágzóvá tegye. E' végre azt is el végzette, hogy igen tudós, és nevezetes férfiakat hívasson oda Professorknak, a' kiknek nagy fizetések fog lenni. — Ennek előtte valamint Kurlandiából, ugy *Lieflandiából* is a' Német Országi nevezetesebb Univerzításokra ment a' tanuló ifjúság.

Néhai II. *Katalin* Orosz Császárné, 1792-ikben 10000 rubelt adott azoknak a' *Colomna* lakosoknak 10 ezrtendőre költsön, a' kiknek hajlékjaik porrá égtek vala. Ennek a' summának vissza fizetésére most lévén a' meg határozott idő, I. Sándor Császár a' fizetés idejét még 10 ezrtendővel hosszabította meg kegyelmesen.

Brüsszelből Jan. 20-ikán. Tsak nem minden nap kúrirok mennek itt kerestül *Berlinbe*, *Hollandiába*, *Péttersburgba* és *Párisba*. — A' ma *Amiensből* hozzánk jött levelek azt beszélik, hogy minden óran várják a' definitiva, az az, a' végképen való békességnek kéz aláírással leendő meg erősítést, és hogy azok az ágyúk, a' mellyeknek durogásai által ez az örveendetes hír ki hirdetődik, már kélzen is állanak. — Az ott lévő Hol-

landjai és Portugalliai követek is jelen voltak, a' Frantzia és Anglus tellyes hatalmú ministereknek végső gyűléseikben.

Straszbürgből Jan. 23-ik napján. A' Lyoni fabrikánsoknak olly kellemetes újsággal kedveskedett a' Fr. Fő Conzul, hogy a' Frantzia selyem materiát az Orosz Birodalomba ismét szabad leszen bé hordasi. — A' Baváriai Vál. Fej delem, és a' Hesszen Darmstadt Landgrofo az eránt tudósította leg közelebb a' Frantzia fő Kormányfőnek, hogy a' Rénuson túl birt, de már a' Fr. Respublikával öfzve kaptolt tartományaiknak ki költözött lakosi eránt meg nyugtató végzések tétetöltek, de hogy az általok kívánt compensatio még fok nehézség alá van vetve Mennél erősebb lábra áll a' köz tsendesség Frantzia Országban, annál jobban közelget a' Fr. nemzet előbbi szokasaihoz. Tizenkét esztendőöl óta nem innepelték meg az új esztendöt fényesebben, mint most.

Londonból Jan. 20 ik napján. Néhány esztendőkel ennekelötte, egy fok tapasztalású Orvosokból álló tudós Társaság állott itt fel, a' melly a' tehén himlölvel való bé öltásnak következeire szorgalmatoslan ügyelt. Ez a' Társaság maga öfzve gyűjtött tapasztalásait most nyomtatás által is közönségesse tétetvén azt jegyzette meg, hogy 60 00 tehén himlölvel bé öltött gyermek közül tsak négy holt meg, ezek is pedig nem a' tehén himlölnek mérge, és rossz következei hanem más testekben lappangott nyavalyák miatt. — Azon 10000 gyermekek közül pedig, a' kikbe a' tehén himlöl bé öltás után, a' természet, avagy inkább az Arabiai himlöl is bé öltött, egyetlen egy sem himlölzött meg. — Nem elegendő tanúbizonyosága e' ez a' tehén himlölvel való bé öltás hasznainak? Nintsenek e' annak közönségesse való bé vételére elegendő indíó okaink?

Lyonból Január. 18-ikén. Lehetetlen a' most városunkban lévő örömet és vigszágot ki bezzélni, a' melly a' revolutió alatt, sok ideig a' legkegyetlenebb, és emberhez nem illő tselekedeteknek piátza vala *Collot d'Herbois*, 's több őhoz-zá hasonló vérszopó emberek idejekben. — A' Fő Conzul naponként audienttiát ad a' déli Osztályokból ide hivatott Préfectusoknak, és sok hasznos tárgysokról beszélget velek. Az Ardechi Osztályok' küldötjeiknek azt javasolta, hogy a' válzon fejeretésének új módját (a' mellyet tudni-illik, a' mostani belfő dolgokra ügyelő Frantzia minister polgár *Chaptal* talalt fel nem régiben, és a' mellyet mi is a' Mezei Gazdaságról szóló újságainkban minden óran közteni fogunk Erd. Olvasóinkal) vegyék bé, a' melly sem község-be, sem időbe nem kerül annyiba, mint az eddig való fejerítés módja, és nem marad annyi mezőség haszna vehetetlen mind eddig.

Brüsszelből Jan. 18-ik napján. — Az el múlt 1801 ik esztendőt a' közönséges békeffég a' jelenvaló 1802 ikat a' sok viz áradások, a' kemény tél, és a' szörnyü tengeri háborúk tették nevezeseffé. — Ismét sok hajó törések történtek a' Belgiomi partok körül. Az árvizekkel bé fedett Hollandiai környékek vastag jegekkel boritattak bé, és az által fűrt töltéseket lehetetlen a' kemény idő járása miatt meg jobbitani. — *Párisban* visitkártyák helyett rézbe metzett kép-iket kündik a' jó barátok egymásnak. — *Kotzebué*nek illy tzimü új könyvét: *Életomnek leg nevezetesebb esztendéje*, az Orosz Birodalomba is szabad bé vinni, mellyből a' tettzik ki, hogy annak a' foglalattya *Petersburgnak* is tettzik.

Másodszeri Tudósítás.

Ez előtt másfél esztendővel jelentettem, sőt le köteleztem magamat mind a' két Magyar Ha-

za előtt, hogy a' *Struve Asthenomakrobiótikáját* vagy a' gyengye élet meghosszabbításának, és a' gyógyíthatatlan nyavalyák húzásának a' mefesterését Magyar nyelvre által fogom fordítani: ezen kívül hogy Jegyzések formájában a' *Brown*, a' *Acil*, a' *Röschlaub*, és a' *Darwin* állításait le fogom írni; azért, mert már azokról a' mi Hazánkban is minden beszéll, azonban azok más nemzeteknél közönséges irások által tudva vagnak. — Ezen említett ígéretem terhes lévén, azonban az orvoslás gyakorlása, mint legelső, és legfőbb foglalatosságom, töllem sok időt elhúzván, szavamát mind ez ideig nem tellyesíthettem. — Mostan pedig már csak ugyan reá mentem az említett Munkának az elkészítésére, sőt annak egy-néhány hetektől fogva a' sajtó alá tétettetésére is. — Mivelhogy pedig ez a' munka III Részekből, és Nemetül LXII árkusokból áll; ezenkívül az én Jegyzéseim az első Részben magánál az egész Textusnál 4 árkussal többre mennek; e' mellett a' többi Részekben is tettem Jegyzéseket: tehát a' munka éjjel nappal mind egyre nyomatattatván is hamarább el nem készülhet, hanem csak a' következő időkre; u. m. az Első Rész a' most leg közelebb következő *Jósefi*, a' Második Rész, a' *Medardusi* = a' Harmadik Rész az *Augustusi* = Pesti vásárra. — Ezek szerint, minthogy a' Hazafiakat már régen függőben tartom; a' mi pedig leg nagyobb, minthogy ennek a' munkának az Első Részében a' Tehén himlőt, vagy inkább a' Tehén kiliseket (Kuhpocken) le-írtam, a' mellyeknek a' beoltogatása napról napra a' Hazában szemlátomást jobban labra kezd kapni; következőképpen az azokról való tájékoztatásnak is mennél hamarabb a' Hazafiak kezébe való jutása elmúlhatatlanul szükséges: tehát most Jósefi Pesti vásárkor a' Munka Első Részét kézzel lévén, ezt az Első egy Részét is különösen magában már fogom árultatni; és ugyan

akkor már más helyekre is az Országba elküldözni; de olly formán, hogy a' ki ezt az Első Részt megveszi, a' Második Résztért is akkor fizessen meg előre; ne hogy a' munkaidővel tsonkán maradjon. — A' munka Első Része ezeket foglalja magába: — 1. Az *Asthenologiát*, vagy a' Gyengeség okainak a' le írása. 1. *Tzikkely*. Az *élhetőségről* (principium vitæ, a' mit *Hufeland* Élet erőnek nevez) való gondolatok — a) Az elő eszközos alkatás, vagy az élő eszközos test -- b) Az izgatók. Az élhetőség feltartására való feltételek. Az eleven előeszközos alkatás. Bézáró Jegyzések az élhetőségről és a' halálról — 2. *Tz*. Az élet gyenge állapotjáról. A' gyenge élet következés. Az izgatóktól, az előeszközos alkatásától függ az élet. Az élet értelme. — 3. *Tz*. A' gyenge élet Jelei. A' gyenge élet közönséges Jelenései — 4. *Tz*. Különös fundamentomai, és ismértető jelei némelly előeszközosokban, és azoknak a' seregeiben lévő gyenge életnek. — 5. *Tz*. Tavol lévő okai a' gyenge állapotnak. — 6. *Tz*. A' Nemzet, és az életidőszakai gyengesége. — 7. *Tz*. A' gyengeségtől származó nyavalyák — 8. *Tz*. A' gyengeségnek az élet tartótlágához való arányúsága. — A' magam Jegyzéseiben le: irtam, a' tehén kiliseket (kuhpockea). Ez már ki is van nyomtatva régen, és kezdődik a' *Könyv* 19 oldalán, és tart a' 61 oldaláig, és így maga a' tehén kilisekről való tanítás 3 árkusokból áll, de sűrű cursiva betűkkel nyomtatva. Itt irtam: — 1) A' tehén kilisnek a' nevéről. 2) — a' megtalálásáról. — 3. az eredetéről. — 4. a' formájáról — 5. kaphat e' tehén kiliseket valaki egyszerűen többször? vagy meg fogászik e' a' tehén kilis valakin azután is, minekutánna az már egyszer himlős lett volna? — 6. El ragad e' a' tehén kilis egyszerűen többször? — 7. Azokról a' testen volt ki ütésekről, a' mellyek a' Londoni Isptályban a' beöltött tehén kilisekkel együtt a' bör-

re ki jönni tapasztaltattak. 8. Nehéz e' a' tehén kilist Angliából elterjeszteni? — 9. A' tehén kilis beoltására tzelozó rendelésekről. — 10. Szükséges e', hogy valami hidegtelelés mutogassa magát a' testben, az arról való bizonyos lételre, hogy a' tehén kilis ellent fog állani a' himlőzésnek — 11. A' tehén kilis és a' himlő ugyan azon egy nyavalyák e', és csak a' formájokban különböznek e' egymástól? — A' tehén kilis oltogatásának, a' himlő oltogatása felett való egyenesebb, és messzebb lévő hasznai — 13. Lehet e' valami ellenvetést találni a' tehénkilisezés ellen? — 14. Vagynak e' olyan történetek, a' mellyekben a' tehén kilisek után a' himlő ismét elagadott volna? — 15. A' tehén kilis beoltását illető némelly Jegyzések — Ezt a' tehén kilisek leírását ki nyomtatva az Országban már sokan el is kérték tőlem, és ki is adtam előle, míg a' Könyv többi Réize ki jönne; lőt a' minap egy Orvosjó Barátomnak is által adtam azt; és így ezt már sok helyeken hasznokra is fordították a' Hazafiak — minthogy még magyarul a' tehén kiliseket senki előttem le nem írta; a' Hazában pedig mindenfelé igyekeznek ezeknek a' beoltását elterjeszteni. — A' többi Jegyzéseim a' *Brown* életét, tudományát, a' *Röschlaub* magyarázatját, a' *Reil* állításait foglalják magokba. — A' Könyv II-ik és III-ik Részéről annak idejében fogom előre tudósítani a' Hazafiakat — Németül a' *Struve Asthenomakrobiotikája* III Részének az árra 5 Rf. 18 krájtzár híjján; én pedig kedves Nemzetem iránt való kötelesség és szeretet, 's nem a' nyereség lelke által vezéreltetvén, ámbár az igen sok munkámban került, 's másfél ezrtendeig dolgozott Jegyzéseimmal meg is bővitettem azt: mind azon által az egész Munkát három forintokon fogom adni: de csak azoknak, a' kik engemet meg bírálván, Rézzenként mótt Jősefi, aztán Medárdusi, 's végre az Augustusi Pelti vá-

Márkor fogják ezt szedni, és venni; és egy Ré-
 szért mindég előre fognak fizetni — Felhagyom
 pedig magának azt a' szabadságot, hogy egész-
 szen készen lévén a' Munkának mind a' III. Ré-
 sze, azoknak, a' kik azt nem szedték Részenként
 szabad akaratom szerint más árát szabhattam —
 Most tehát a' Józsefi Pesti vásárkor fog ennek a'
 Munkának az Első Részé árúztatni, de úgy, hogy
 a' kik ezt a' Részt megveszik, akkor egyszermind
 a' II-ik Részért is megfizessenek, és így két Rfo-
 rintokat fognak le fizetni; és ugyan ezek a' Ha-
 zafiak a' II-ik Részt fogják Medárdusi Pesti vá-
 sárkor ingyen kapni; de akkor ismét előre tar-
 tozzanak a' III-ik Részért megfizetni. Es végre
 az Augustusi vásárkor ugyan az előre fizető Ha-
 zafiak, a' III-ik Részt ingyen fogják kapni. —
 Most Józsefi Pesti Vásárkor fog ez a' Munka ta-
 láltatni — *Pesten*: Weingand, Kilian, és Kis István
 Könyváros Uraknál. — Magánál a' fordítónál;
 a' ki lakik a' Magyar útszában, Komlósi nevű
 órásnál. — Külömben pedig Magyar Országom
 mindenütt azokon a' helyeken fog találtatni az-
 után ez a' Munka, valahol csak a' *Hufeland Ma-
 krobiotikája* árúztatott; csak éppen azt kéri ki
 magának a' fordító, hogy azon Jó Barátjait, a'
 kik az ő kerésére a' Hufelandot már kétféle a'
 kezekhez venni méltóztattak, most ismét ha ezt
 az Athenomakrobiotikát is kezekhez venni méltó-
 ztatnak, ne sajnállyanak most Józsefi Vásárkor
 Pestre bizonyos alkalmatosságokat a' fordítóhoz
 igazítani, egy levelkével együtt; a' mellyben ir-
 ják is meg, mintegy hány nyomtatványt kíván-
 nak. Mert könnyebb egy embert soknak, mint
 egy embernek sokat, kívált vásárkor felkeresni.
 — de ezt azért is akarom illy formán rendelni,
 hogy valami módon valakinek terhére ne lehes-
 sek az Exemplárok eladattatásával — a' mi nem
 tzelem; sőt ellenben a' Hazafiak hasznát keresem

ebben is, nem a' magamét, a' mint eddig is azt meg bizonyítottam. Erdély Országába pedig Kolosvárra, a' P. P. Piaristák Collegiumába, Pater Dani Sigmond Prof. Urnak a' kezébe küldök Exemplárokat; azért a' kik Erdélyben venni akarnak a' nevezett Úrhoz irjanak. — Végre akárti- nek adok itt Pesten, de magam, tiz Exemplárokat úgy, hogy előre fizessék meg tsak kilentzért, s a' tizediket ingyen reá adom.

Pesten, Jan. 23-ikán 1802.

Dokt. Kovács.

Jelentés.

Egy két 8-ad rétből álló tudostást küldünk most a' Magy. Kurir mellett, melly a' Tehén Himlőnek bé óltásáról szól, és sok nagy tapasztalásu Orvos Doctoroknak irasfaiból fzedegettetett öszve, és a' Szerzőnek tulajdon tapasztalásaival is meg bővitetett. En magam is által olvastam ezt a' kis munkátskát, még minekelőtte a' könyvsajtóba adatott volna, és valójában méltónak találtam arra, hogy a' nyomtatás által mind a' két Magyar hazában közönségesse tétetődjön. — Az ehez járuló rézre metzett, és eleven szinnel festett képen a' gyermekbe bé óltatott Tehén himlő, a' bé óltásnak első szempillantattjától fogva, annak végső végződéseig elő adatik, a' mellyen kiki láthattya, minemü decursusa szokott a' Tehén Himlővel való bé óltásnak lenni. Ebből a' fontosaa és szép Magyarsággal irott munkátskából nem tsak az Orvosi tudományt nem értő személlyek, hanem még azok a' Sebörvosok is sokat épülhetnek, a' kiknek a' Tehén himlő bé óltás mesterségének tanulására alkalmatoságok nem vólt.

D. D. S.